



Halden kommune

Arkivkode: 210
Arkivsaksnr: 2019/26-14
Journal dato: 07.05.2019
Saksbehandler: Katrin Aasbø Iversen

Utvalgssak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet		06.06.2019
Kommunestyret		20.06.2019

Utsendte vedlegg

- 1 Årsregnskap 2018 - Halden kommune
- 2 Årsmelding 2018 - Halden kommune
- 3 Revisors beretning 2018
- 4 Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet 2018

Medsaksbehandlere

<navn> <adm.enhet> <beskrivelse av bidrag til saken>

Årsregnskap og Årsmelding 2018

Denne saken er utredet etter prinsippet for fullført saksbehandling.

Sammendrag av saken:

Regnskapet for 2018 avlegges med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 59 650 953,20,- og følger i rekken som det femte året, hvor Halden kommune avlegger et regnskap med mindreforbruk.

Halden kommunes årsmelding beskriver kommunens utvikling og aktiviteter gjennom driftsåret 2018. Et foreløpig mindreforbruk på 59,6 mkr etter inndekninger og nødvendige avsetninger er et godt resultat. Omstilling av kommunal drift er krevende. Særlig krevende er det når omstillingen foregår i en tid hvor omfanget og krav til tjenestene øker.

Gjennom en sterkere skattevekst enn forutsatt og et fortsatt lavt rentenivå nådde Halden kommune det økonomiske målet også for 2018 med god margin. Driftsområdene viste derimot et samlet merforbruk på 4,1 mkr. Det ble tidlig på året klart at sektor undervisning og oppvekst ikke ville klare å holde budsjetttrammene, og det ble nødvendig med omprioriteringer og budsjettjusteringer for å holde et forsvarlig tjenestnivå for denne sektoren gjennom 2018.

Den forpliktete nedbetalingsplanen med KMD er innfridd ettersom kommunen har overholdt sin plan for 2018 på inndekning av 45 mkr av akkumulert underskudd. Videre er resterende forpliktelse innfridd etter vedtak i Kommunestyret 01.11.2018 om bruk av disposisjonsfond på 169,8 mkr. Dermed er kommunen ute av ROBEK listen og dens betingede krav til kontroll og godkjenning fra statlig hold er avsluttet.

Likevel, vi står kanskje nå foran de mest krevende årene. Med klare signaler om lavere overføringer fra staten med krav om effektivisering og digitalisering av tjenestene, må alle ansatte i kommunen fortsatt vise det pågangsmotet og den ståpåviljen de har vist de siste årene.

Rådmannens innstilling:

1. Årsregnskapet for Halden kommune avsluttes med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 59 650 953,20,- og vedtas slik det er fremlagt av rådmannen.
2. Investeringsregnskapet vedtas i balanse.
3. Det foreslås at det regnskapsmessige mindreforbruket på 59.650.953,20 avsettes til disposisjonsfond.
4. Halden kommunes årsmelding vedtas.

Saksutredning:

Bakgrunn

I henhold til forskrift om årsregnskap og årsberetning § 10 skal årsregnskapet og årsberetningen vedtas av kommunestyret selv, senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Årsregnskapet skal være avlagt av fagsjef for regnskap innen 15. februar året etter regnskapsåret. I henhold til revisjonsforskriften § 5 og kommunelovens § 78 skal revisor for hvert regnskapsår avgi revisjonsberetning til kommunestyret.

Revisor skal senest to måneder etter at årsregnskapet er avlagt oversende kopi av revisjonsberetningen til formannskapet, samt til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget skal avgi uttalelse om årsregnskapet til kommunestyret før årsregnskapet vedtas.

Kopi av denne uttalelsen skal være formannskapet i hende før dette organet avgir innstilling om årsregnskapet til kommunestyret. Årsberetningen skal foreligge til behandling i kommunestyret samtidig med at årsregnskapet skal behandles.

Vurderingskriterier

Følgende kriterier anses som vesentlige for vurdering av saken:

<input checked="" type="checkbox"/>	Økonomiske forhold	<input type="checkbox"/>	Juridiske forhold
<input type="checkbox"/>	Personalspørsmål	<input type="checkbox"/>	Organisasjonsspørsmål
<input type="checkbox"/>	Betydning for næringsutvikling	<input type="checkbox"/>	Betydning for miljøet
<input type="checkbox"/>	Betydning for eiendomsforhold	<input type="checkbox"/>	IKT og innovasjon
<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder barn og unge	<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder eldre
<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder universell utforming	<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder folkehelsen
<input type="checkbox"/>	Forhold som gjelder samfunnsikkerhet/beredskap	<input type="checkbox"/>	Annet:

Generelt om de valgte kriteriene:

Løsningsalternativer:

Regnskapet for 2018 avlegges med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 59 650 953 og følger i rekken som det femte året, hvor Halden kommune avlegger et regnskap med mindreforbruk.

Netto driftsresultat fremkommer av regnskapet på 90,1 mkr og tilsvarende 3,67% av kommunens brutto driftsinntekter, som er 1,92% bedre enn anbefalingen gitt av Teknisk beregningsutvalg på 1,75%.

Det regnskapsmessige resultatet på rett i underkant av 60 mkr fremkommer etter interne finansieringstransaksjoner for bruk og avsetning av bundne og ubundne fondsmidler, disponering av tidligere års resultat samt overføringer til investeringsregnskapet. Det er foretatt nødvendige avsetninger relatert til usikre forpliktelser, tap på fordringer og andre aktuelle usikkerhetsmomenter som sto uavklart på tidspunkt for avleggelse.

Den forpliktete nedbetalingsplanen med KMD er innfridd ettersom kommunen har overholdt sin plan for 2018 på inndekning av 45 mkr av akkumulert underskudd. Videre er resterende forpliktelse innfridd etter vedtak i Kommunestyret 01.11.2018 om bruk av disposisjonsfond på 169,8 mkr. Dermed er kommunen ute av ROBEK listen og dens betingede krav til kontroll og godkjenning fra statlig hold er avsluttet.

Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse og viste totalt et finansieringsbehov på 603,2 mkr i nye investeringer hvorav 572,8 mkr er finansiert med låneopptak, samt at resterende er finansiert med mottatte avdrag på utlån, ubundne fondsmidler og overføringer fra driftsregnskapet.

Beretning

Kommunens revisor Deloitte AS har per 15. April 2019 levert sin revisjonsberetning. Revisor uttaler at regnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Halden kommune pr. 31.12.2018 og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapskikk i Norge.

Kontrollutvalgets innstilling

Kontrollutvalget behandlet i møte 15.05.2019 kommunens årsregnskap og årsmelding for regnskapsåret 2018. Vedtaket fattet i kontrollutvalget innstiller på at regnskapet er avlagt rettidig, med et positivt netto driftsresultat på kr. 90 093 536,26,-, og et regnskapsmessig mindreforbruk på 59.650.953,20,-, samt at revisjonsberetning er avlagt innen tidsfristen. Kontrollutvalget har ingen bemerkninger til regnskapet og slutter seg til revisors beretning av 15. April 2019.

Disponering av resultatet

På bakgrunn av nødvendigheten av å bygge opp fondsbeholdninger knyttet til opparbeidelsen av rentefond, generelt disposisjonsfond, samt egenfinansiering av investeringsprosjekter, foreslås det å avsette det regnskapsmessige mindreforbruket til disposisjonsfond i sin helhet..

Økonomiske oversikter – drift og investering

Driftsinntekter:

Kommunens driftsinntekter utgjorde 2 450 mkr, som tilsvarer en merinntekt på 2,11% målt mot budsjett, og en vekst på 2,49% sammenlignet med året før. Det er i år postene «skatt på inntekt og formue» og «andre statlige overføringer» som isolert sett har den største økningen målt mot budsjett. Her finner vi poster som tilskudd for ressurskrevende brukere, integreringstilskudd, utbedringstilskudd og økte skatteinntekter målt mot revidert nasjonalbudsjett.

Driftsutgifter:

Kommunens driftsutgifter utgjorde omlag 2 341 mkr, som tilsvarer en merutgift på 1,55% målt mot budsjett, og en vekst på 5,57% sammenlignet med året før. Posten lønn inkl. sosiale utgifter har en økning på 0,60% mot budsjett, og en vekst fra 2017 på 3,51%, som kan relateres til årlig lønnsvekst, bemanningsnormer, økt volum i tjenestene samt et noe høyere sykefravær. Posten kjøp av varer og tjenester til tjenesteproduksjon viser et merforbruk på 2,15% i forhold til budsjett, som er på likt nivå med 2017. Videre viser posten «overføringer» et merforbruk på 3,24% som i all hovedsak skyldes de regnskapsmessige avsetningene som bokføres under posten «overføringer», samt merutgifter tilknyttet merverdiavgift som henger sammen med merforbruket tilknyttet «kjøp av varer og tjenester».

Brutto driftsresultat:

Kommunens brutto driftsresultat var 108,6 mkr for 2018, og fremkommer av differansen mellom kommunens driftsinntekter og driftsutgifter. Budsjettert driftsresultat var satt til 93,6 mkr og gir et positivt avvik på 15 mkr.

Underliggende i brutto driftsresultat som resultatbegrep finner man alle selvkostområdene. Ved merforbruk finansieres disse med bruk av fond, og ved mindreforbruk finansieres disse med avsetning til fond.

Brutto driftsresultat skal videre være tilstrekkelig til å dekke kommunens netto finanskostnader og netto avsetning til bundne fond.

Netto finanskostnader:

For 2018 utgjorde netto finanskostnader 112,6 mkr mot budsjettert 144 mkr. I 2017 utgjorde netto finanskostnader 107,6 mkr. Årsaken til den lave kostnadsvekst og positivt avvik i forhold til budsjett, tilskrives det stadig lavere rentenivået.

Netto driftsresultat:

For 2018 viser netto driftsresultat 90,1 mkr mot budsjettert 34,8 mkr. Til sammenligning var netto driftsresultat i 2017 147,5 mkr, en nedgang i netto driftsresultat med 57,4 mkr det siste året. Nedgangen kan sees i sammenheng med at vi hadde et lavere brutto driftsresultat sammenlignet med 2017. Netto driftsresultatet utgjør 3,67% av driftsinntektene, som er innenfor departementets anbefalinger gitt i 2014, om et årlig netto driftsresultat på minst 1¾ prosent.

Netto interne finansieringstransaksjoner:

Netto interne finansieringstransaksjoner beløper seg netto for 2018 til 30,5 mkr, og består av nødvendige avsetninger i form av bruk og avsetning til fond, samt disponering av tidligere års mindreforbruk, dekning av tidligere års merforbruk og overføringer til investeringsregnskapet.

Investeringsregnskapet

I investeringsregnskapet er det investert i anleggsmidler 621,8 mkr. Av dette er en vesentlig del innenfor VA-området. Det er foretatt salg for ca. 10,9 mkr. Det er betalt avdrag på startlån 16,8 mkr og foretatt utlån av startlån på 37,6 mkr.

Totalt sett viste investeringsregnskapet et finansieringsbehov på 603,2 mkr hvorav 572,8 mkr er finansiert med lån, 28,5 mkr er finansiert av mottatte avdrag på startlån, 0,3 mill.kr er overført fra drift og 1,6 mkr er benyttet fra ubundne investeringsfond. Dette gir et resultat som går i balanse for investeringsregnskapet.

Budsjettområdene

Tabellen nedenfor viser avvikene innenfor de enkelte budsjettområdene:

Driftsområdene	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Mer(+)/Mindre (-)forbruk
Sentraladministrasjon	102 474	106 665	4 192
Kultur & Idrett	45 546	44 462	-1 084
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	646 588	645 211	-1 377
Kommunalavdeling Helse og omsorg	624 080	620 106	-3 973
Kommunalavdeling Teknisk	82 332	81 494	-838
NAV	56 866	56 965	99
Fellesfunksjoner	-5 450	-6 652	-1 202
VAR og Havn	-	-	-
Driftsområdene samlet	1 552 436	1 548 251	-4 183

Som tabellen viser leverer kommunalavdelingene samlet et merforbruk på 4,1 mkr.

Som følge av lave renteutgifter gjennom store deler av året samt et høyere skattenivå enn anslått hadde kommunen et positivt avvik i fellesinntektene på 63,8 mkr. Samlet sett har dette gitt kommunens positivt årsresultat på 59,6 mkr.

For detaljerte kommentarer til de ulike områdene henvises det til årsmeldingen.

Likviditet

Kommunens driftslikviditet har det siste året utviklet seg i positiv retning. Fra en negativ likviditet på henholdsvis -102,01 mkr i 2015 til positiv likviditet på kr 172,36 i 2017. Videre viser øyeblikksbilde 31.12.2018 en positiv driftslikviditet på 305,26 mkr, en forbedring på 132,9 mkr. Dette er et øyeblikksbilde målt på tidspunkt for regnskapsavleggelse 31.12.2018 opp mot tidligere års regnskapsavleggelse på samme tidspunkt.

Ser vi på gjennomsnittstall for likviditeten de samme årene finner vi at gjennomsnittlig bruk av trekkrettigheten har gått fra - 233 mkr i 2015 til + 81 mkr i 2018, hvilket betyr at gjennomsnittlig saldo gjennom 2018 har vært positiv.

Netto premieavvik utgjør pr. utgangen av 2018 om lag 269 mkr. Dette er premie som allerede er betalt til pensjonskassene, men som ennå ikke er kostnadsført. Disse forskuddsbetalingene har allerede lagt et uforholdsmessig stort press på likviditeten, men man må anta at premiebehovet over tid vil jevne seg mer ut i forhold til de reelle årlige kostnadene.

Balansen

Anleggsmidler, omløpsmidler, kortsiktig- og langsiktig gjeld og egenkapital danner kommunens balanse.

Anleggsmidler - Øker med 796,8 mkr Av denne økningen står økningen av pensjonsmidlene for 266,5 mill. kr. og anleggsmidlene for 522 mill.kr. Posten for aksjer og andeler har økt med omlag 0,2 mkr mens utlån har økt med ca. 8,2 mill. kr.

Omløpsmidler – Øker med 228,8 mkr og bidrar til at den likviditetsmessige situasjonen er forbedret over tid. Bokført verdi av kortsiktige fordringer har økt med 24 mill. kr., mens bankinnskuddet har økt med om lag 132,9 mill.kr.

Kortsiktig gjeld - Den kortsiktige gjelden utgjør 568,3 mkr og er 44,3 mkr høyere enn i 2017. Leverandørgjeld, negativt premieavvik og oppgjørskontoer knyttet til merverdiavgift utgjør hovedpostene her.

Langsiktig gjeld - Langsiktig gjeld utenom pensjonsmidler utgjør 3 070 mkr. Av dette utgjør startlån 284 mkr. Lånegjelden er økt gjennom 2018 med 557,3 mkr.

Ubrukte lånemidler utgjorde ved utgangen av året 144,1 mkr, en økning på 74,2 mkr. Hovedårsaken er at kommunens låneopptak i 2018 for i finansiere kommunens kontinuerlige investeringer ble høyere enn behovet for finansiering på tidspunktet for avleggelse av regnskapet. De ubrukte lånemidlene i balansen vil brukes til å finansiere kommunens videre investeringer i 2019. Videre relaterer 19,3 mkr av ubrukte lånemidler seg til videreformidlingslån(startlån).

Langsiktig gjeld i % av Driftsinntekter utgjør 125,33 pst ved utgangen av 2018.(dette inkluderer også startlån)

Egenkapital – Kommunens egenkapital har tatt en positiv endring siden 2014, da den var negativ med 231 mkr, mens den i dag er positiv med 641 mkr, en økning på omlag 871 mkr. Økning i fond, avsetning av tidligere års overskudd til fond, kommunens regnskapsmessige mindreforbruk (overskudd) for 2018, samt nedbetaling av den akkumulerte gjeld (underskudd) bidrar til bedret egenkapital.

Nøkkeltall

Tabell nedenfor viser noen sentrale nøkkeltall, og utviklingen av disse de to siste årene

Nøkkeltall	2018	2017	
Brutto resultatgrad	4,43 %	7,22 %	Brutto driftsresultat i % av driftsinntekter
Netto resultatgrad	3,67 %	6,17 %	Netto driftsresultat i % av driftsinntekter
Netto finansgrad	5,28 %	5,42 %	Netto finansutgifter i % av driftsutgifter
Gjeldsgrad eksterne lån	125,33 %	105,14 %	Total gjeld i % av driftsinntekter
Gjeldsgrad u/startlån	113,74 %	94,68 %	Gjeld til anleggsmidler i % av driftsinntekter
Gjeldsgrad u/startlån og VAR	72,61 %	57,67 %	Gjeld (ikke selvkost) til anleggsmidler i % av driftsinntekter
Gjeldsgrad kortsiktig gjeld	23,20 %	21,90 %	Kortsiktig gjeld i % av driftsinntekter
Likviditetsgrad	1,7	1,4	Forholdstall mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld
Netto premieavvik	269 mkr	245 mkr	Akkumulert premieavvik - amortisert premieavvik
Finansierungsgrad	1,8 %	1,10 %	Anleggsmidler i % av langsiktige lån
Rentedekningsgrad	2,16	2,29	(Resultat + rentekostnader) / Rentekostnader
Bundne investeringsfond	48,5 mkr	35,9 mkr	
Bundne driftsfond	58,7 mkr	86,5 mkr	

Årsmeldingen

Halden kommunes årsmelding beskriver kommunens utvikling og aktiviteter gjennom driftsåret 2018. Et foreløpig mindreforbruk på 59,6 mkr etter inndekninger og nødvendige avsetninger, er et resultat vi skal være stolte av at vi har oppnådd. Omstilling av kommunal drift er krevende. Særlig krevende er det når omstillingen foregår i en tid hvor omfanget og krav til tjenestene øker.

Gjennom en sterkere skattevekst enn forutsatt og et fortsatt lavt rentenivå nådde Halden kommune det økonomiske målet også for 2018 med god margin. Driftsområdene viste derimot et samlet merforbruk på 4,1 mkr. Det ble tidlig på året klart at sektor undervisning og oppvekst ikke ville klare å holde budsjettammene, og det ble nødvendig med omprioriteringer og budsjettjusteringer for å holde et forsvarlig tjenestenivå for denne sektoren gjennom 2018. Et år vi har arbeidet med nettopp å skape en fortsatt robust driftsbalanse.

Likevel, vi står kanskje nå foran de mest krevende årene. Med klare signaler om lavere overføringer fra staten med krav om effektivisering og digitalisering av tjenestene, må alle ansatte i kommunen fortsatt vise det pågangsmotet og den ståpåviljen de har vist de siste årene.

Arbeidet med samfunnsutviklingen og sentrumsutviklingen spesielt har stått høyt på agendaen gjennom hele 2018, og vedtak om bygging av en 1-10 skole samt arena og basishall ble gjort tidlig i 2019. Arbeidet med områdeløftet forøvrig med Os alle 3, Fayegården og Busterudparken er alle prosjekter som har hatt stort fokus gjennom dette driftsåret og vil fortsette også i årene som kommer.

Kongeveien skole ble åpnet i oktober 2018 og er en ny og moderne skole med nødvendig fleksibilitet for å kunne takle morgendagens undervisningstilbud. Bergheim demenssenter har gjennom 2018 reist seg og bygget stod ferdig i februar 2019. Dette er også ett moderne og fleksibelt bygg som vil bli fylt med ulike teknologiske løsninger tuftet på måten kommunen skal yte sine tjenester på i årene som kommer. Det å bygge for fremtiden med teknologiske løsninger som vil redusere fremtidige kostnadsøkninger vil være et viktig prinsipp i den tiden vi går inn i med stadig lavere statlige overføringer.

Innenfor helt nødvendig stramme rammer vektlegger vi forutsigbarhet og forsvarlighet i tjenestene til innbyggerne våre. Vår viktigste oppgave som kommune er nettopp å gi innbyggerne og brukerne våre de tjenestene de har krav på. Gjennom brukerundersøkelser vi har hatt, registrerer vi at kommunens innbyggere i all hovedsak er fornøyd med det tilbudet kommuner gir.

I vårt videre arbeidet med kostnadskontroll er det svært viktig at vi følger nøye med på hvordan tjenestene utvikler seg, og at vi klarer å ta ut effekter av effektiviseringer og digitalisering av tjenestene.

Digitalisering av oppgaver og tjenester er helt nødvendig for å møte de utfordringene vi vet kommer. Med bakgrunn i dette har vi nå startet arbeidet med en digitaliseringsstrategi. Forventninger fra innbyggerne øker i takt med borgernes digitale modenhet, og vi må jobbe for å kunne tilby innbyggerne ett digitalt førstevalg

Smart City, eller smarte byer, er et begrep som brukes over hele verden og som forklarer hvordan byer og bygder skal utvikles til å bli bærekraftige og moderne samfunn der både økonomiske, sosiale og miljømessige verdier gjennomsyrrer alt vi gjør og skaper. I 2018 har det pågått flere slike prosjekter, og tidlig i 2019 ble det kanskje mest kjente, mobilitetsprosjektet, rullet ut med både Smart-city biler og El-sykler til disposisjon for innbyggerne.

Vi er opptatt av en god samhandling med lokale virksomheter, bedrifter og næringsliv. Rådmannen har stor tro på at vi i fellesskap kan inspirere hverandre, og gjennom å dele kunnskap bidra til innovasjon og utvikling av det gode lokalsamfunnet i Halden.

For øvrig henvises det til årsmeldingen for detaljerte beskrivelser.

Dokumentet er elektronisk godkjent av:

<Lars Vidar Hennum Hansen>